

Amalan Pengurusan Kewangan di Kalangan Usahawan Asnaf

The Practice of Financial Management Among 'Asnaf' Entrepreneur

Jumaat Abd Moen jumaat@ukm.my

Pusat Pengajian Perniagaan
Fakulti Ekonomi dan Pengurusan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Ahmad Raflis Che Omar

Suraiya Ishak suraiya@ukm.my

Pusat Pengajian Sosial, Pembangunan dan Persekutaran
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Zaimah Darawi zd@ukm.my

Pusat Pengajian Perniagaan
Fakulti Ekonomi dan Pengurusan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Hamdino Hamdan hamdino73@hotmail.com

Fakulti Pengurusan Perniagaan
Universiti Industri Selangor

ABSTRAK

Usahawan asnaf merupakan salah satu daripada sub-kelompok peniagaan berskala mikro dan kecil yang sering berhadapan dengan berbagai masalah berkaitan pengurusan kewangan. Keterbatasan sumber kewangan untuk usahawan kecil telah menyebabkan sumber kewangan yang sedia ada perlu dioptimumkan kepada penggunaan yang benar-benar boleh memberi impak terbanyak terhadap keberuntungan firma. Oleh itu, keupayaan mengurus kewangan merupakan satu aspek kritikal yang perlu diberi perhatian dalam membangunkan perniagaan kecil. Sehubungan itu, kajian ini bertujuan meneliti tatacara pengurusan kewangan yang diamalkan oleh usahawan kecil di Malaysia dengan memberi penumpuan khusus terhadap kelompok usahawan asnaf di Negeri Selangor. Skop kajian ini tertumpu kepada aspek pengurusan modal kerja, pengasingan hal ehwal kewangan peribadi dan perniagaan serta tatacara perekodan maklumat kewangan perniagaan. Berasaskan teknik temubual ke atas empat orang usahawan asnaf yang diiktiraf berjaya oleh Lembaga Zakat Selangor, kajian ini merumuskan bahawa usahawan asnaf mempunyai keupayaan mengendalikan proses pengurusan kewangan perniagaan dengan tatacara yang bersesuaian dan berupaya memacu pertumbuhan firma di masa hadapan.

Kata Kunci: Usahawan Kecil; Pengurusan Kewangan

ABSTRACT

'Asnaf' entrepreneur is one of sub-cluster of a small scale business in which they always experienced a problem relating to financial management. The limitation of financial sources for small entrepreneur has caused the 'Asnaf' entrepreneur to optimize their availability of financial source in order to maximize the profits. Therefore, a good skill in financial management is crucial to be considered in enhancing the small business. Thus, this study aims to evaluate the principle of financial management in which has been practiced by the small entrepreneur in Malaysia with a special attention to the clusters of 'asnaf' entrepreneur in Selangor. The scope of this study is focuses to the aspect of working capital management, a separation of individual financial affairs and business and the principle of recording the financial business. Based on interviewed technique upon four persons, in which they are the most successful 'asnaf' entrepreneur recognized by Lembaga Zakat Selangor, this study revealed that the 'asnaf' entrepreneur have the ability to operate the process of business financial management with the appropriate principle and enable to generate the firms growth in future.

Key words: Small entrepreneur; Financial Management

PENGENALAN

Pengurusan merupakan satu praktis sedar dan berterusan bagi membentuk organisasi ke arah mencapai matlamatnya (Stoner et al. 1995: 9). Terdapat dua konsep penting dalam menilai pencapaian sesebuah organisasi iaitu kecekapan (*efficiency*) dan keberkesanannya (*effectiveness*). Kecekapan merujuk kepada usaha membuat sesuatu tugas dengan betul iaitu dengan memadankan output atau hasil organisasi dengan sejumlah input yang telah digunakan dalam melaksanakan sesuatu usaha. Manakala keberkesanannya bermaksud melakukan pilihan tindakan yang tepat. Secara idealnya kedua-dua konsep tersebut perlu wujud serentak untuk menilai pencapaian pengurus sesebuah organisasi. Walau bagaimanapun ada ketikanya konsep pencapaian tersebut boleh wujud dalam arah yang bertentangan antara satu sama lain. Oleh itu, seseorang pengurus yang baik perlulah berusaha mencapai kedua-dua kriteria prestasi berkenaan secara serentak.

Lazimnya organisasi mempunyai pelbagai tahap pembezaan (*differentiation*) iaitu daripada pembezaan peringkat mudah sehingga kepada peringkat yang kompleks (Jones 2001). Secara tipikal, dalam organisasi yang rendah tahap pembezaannya, semua kerja lazimnya dilakukan oleh seorang atau beberapa individu sahaja. Justeru kebanyakannya firma mikro dan kecil termasuk perniagaan asnaf merupakan firma-firma yang mengamalkan pembezaan peringkat paling rendah di mana kebanyakannya pemilik memainkan pelbagai peranan meliputi peranan sebagai usahawan, pemilik, pengurus dan pekerja harian dalam pelbagai aktiviti operasi dan bidang tugas.

Menurut Redmond dan Walker (2008), kebanyakannya pemilik-pengurus perniagaan kecil mempunyai kemahiran teknikal dalam bidang perniagaan masing-masing. Namun, mereka selalunya tidak mempunyai kemahiran mengurus yang baik. Sedangkan kemahiran mengurus sangat penting dalam menentukan keupayaan firma untuk bertumbuh dan berkelangsungan. Usahawan kecil lazimnya mengamalkan amalan pengurusan yang salah. Ini ditambah pula dengan gerak usaha yang bersifat *one man show*. Oleh itu kerapkalinya mereka akan mengabaikan fungsi pengurusan tertentu dalam organisasi. Antaranya adalah berkaitan pengurusan kewangan yang mana memerlukan kemahiran teknikal yang khusus. Dalam konteks yang sama, kajian oleh Fielden dan Dawe (2004), menyatakan bahawa usahawan kecil wanita mempunyai lebih banyak halangan dalam mengurus perniagaan dengan baik. Hal ini disebabkan mereka perlu mengimbangi peranan sosial dalam rumah tangga seperti menyediakan keperluan harian ahli keluarga dan menjaga anak-anak.

Di Malaysia, hampir 90 peratus daripada jumlah perniagaan yang berdaftar adalah merupakan perniagaan bersaiz kecil dan sederhana (Malaysia, 2010). Namun, menurut Ahmad Raflis et al. (2007), kekurangan modal dan kesukaran mendapatkan modal merupakan lumrah yang sering dihadapi oleh kelompok usahawan kecil dan sederhana di negara ini. Hal ini disebabkan entiti perniagaan kecil dan sederhana dikaitkan sebagai organisasi yang tidak mempunyai sistem pengurusan kewangan yang lengkap dan berkesan, tidak mempunyai jumlah cagaran dan jaminan yang sesuai untuk memenuhi keperluan institusi pembiaya serta terlalu bergantung kepada dana peribadi usahawan atau dana yang disumbangkan oleh ahli keluarga serta agensi-agensi kerajaan yang berkaitan.

Semenjak tahun 2003 pula, usaha membasmi kemiskinan di kalangan umat Islam telah giat dijalankan oleh Lembaga Zakat di Selangor, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur dan Negeri Sembilan. Antara langkah proaktif yang telah dilaksanakan adalah dengan mewujudkan skim usahawan asnaf. Menerusi skim berkenaan, asnaf fakir, asnaf miskin dan mualaf yang berkemahiran keusahawanan diberikan bantuan modal untuk memulakan perniagaan atau mengembangkan perniagaan mikro yang telah sedia dijalankan oleh mereka (Lembaga Zakat Selangor, 2012). Ia bertujuan untuk meningkatkan sumber pendapatan agar mereka dapat membebaskan diri daripada kemiskinan dan keluar daripada kelompok asnaf zakat. Namun begitu, sehingga kini kajian terhadap keupayaan pengurusan kewangan di kalangan usahawan asnaf dan enterpris mereka masih belum dilaksanakan secara khusus.

Oleh yang demikian, satu kajian yang khusus bagi menilai amalan pengurusan kewangan dan perakaunan di kalangan usahawan asnaf adalah sangat diperlukan. Ini kerana pengurusan kewangan dan perakaunan adalah fungsi sokongan utama yang memainkan peranan penting dalam menentukan hayat sesebuah entiti selain daripada fungsi teras seperti pengeluaran produk atau perkhidmatan (Ahmad Raflis et al. 2007). Kepincangan dalam pengurusan kewangan dan perakaunan lazimnya tidak menampakkan kesan pentingnya di peringkat awal, tetapi semakin organisasi menuju ke arah matlamat pertumbuhan jangka panjang maka aspek ini akan bertukar menjadi sesuatu yang sangat penting.

Lazimnya, usahawan tidak menyedari kepentingan perkara ini sehingga wujud keperluan untuk memperbesarkan saiz perniagaan mereka kelak. Sekiranya kesedaran tersebut wujud terlalu lewat iaitu pada ketika firma sudah mengalami masalah akibat daripada kelemahan dalam aspek rekod

kewangan yang tidak teratur, tidak ada disediakan penyata kewangan yang konsisten dan tidak mampu menyediakan belanjawan operasi untuk tujuan permohonan pinjaman, maka proses perkembangan firma akan terganggu. Hal ini sejajar dengan kajian Suraiya et al. (2012) yang menunjukkan bagaimana kelemahan aspek pengurusan kewangan dan pengendalian rekod perakaunan mendatangkan kesukaran kepada pemilik firma kecil semasa ingin memohon pinjaman daripada agensi atau bank. Ini kerana pihak agensi pinjaman tidak dapat menilai kedudukan kewangan firma secara konkrit.

PENGURUSAN KEWANGAN DAN PERAKAUNAN

Pengurusan kewangan ialah seni dan sains dalam mengendalikan wang yang perlu dimiliki oleh individu maupun organisasi (Bany et al. 2002). Menurut Deakins et al. (2002) perniagaan kecil memerlukan corak pengurusan kewangan yang tersendiri. Kajian mereka menunjukkan perniagaan kecil juga berbeza daripada sudut amalan pengurusan kewangan sesama kelompok mereka. Menurut Deakins et al (2002) lagi, keupayaan pengurusan kewangan firma melibatkan satu proses pembelajaran dinamik yang dipengaruhi oleh faktor persekitaran luaran dan dalaman. Justeru tidak terdapat suatu penyelesaian seragam yang tersedia untuk diaplikasi dalam semua firma kecil. Ini disebabkan pengaruh persekitaran dalaman dan luaran masing-masing yang unik (*heterogenous*). Menurut kajian Greagor et al. (2005) firma kecil dan baru sukar mendapat peluang pembiayaan pihak luar disebabkan kekurangan maklumat berkaitan kualiti operasi dan pengurusan firma. Oleh itu, pemberi pinjaman enggan memberikan kemudahan kredit kepada mereka, atau jika masih memberi pinjaman, mereka akan mengenakan kos pinjaman yang tinggi sebagai usaha untuk melindungi risiko pinjaman berkenaan. Ringkasnya, kajian-kajian berkenaan telah menunjukkan betapa aspek pengurusan kewangan merupakan suatu aspek pengurusan yang amat kritikal bagi entiti perniagaan berskala kecil.

Perakaunan pula merujuk kepada kaedah simpankira yang merekod secara sistematik urusniaga organisasi dan diringkaskan persembahannya dalam bentuk penyata kewangan seperti Kunci Kira-Kira, Penyata Pendapatan, dan Penyata Alir Tunai. Fungsi perakaunan adalah penting bagi membantu proses pembuatan keputusan perniagaan secara lebih objektif dengan menawarkan maklumat yang diperlukan untuk penilaian. Umpamanya, kajian oleh Howorth and Wilson (1999) mendapati kebanyakan firma kecil berhadapan masalah menerima bayaran yang lewat (*late payment problems*). Didapati juga, kebanyakan firma terlibat adalah firma yang juga bersifat *undercapitalized*, mempunyai amalan pengurusan kredit yang lemah dan tidak mampu mengambil tindakan tegas terhadap para penghutang yang lewat membuat bayaran kredit. Sindrom lewat menerima bayaran itu berpunca daripada kelemahan aktiviti pemasaran (Sharma 1979: 237) di mana kemudahan kredit yang panjang terpaksa diberi kepada pelanggan sebagai sebahagian daripada pakej strategi pemasaran. Walau bagaimanapun strategi itu akhirnya mendatangkan masalah kekurangan modal kerja kepada firma dan menjelaskan operasi masa hadapan mereka. Sehubungan itu amalan rekod simpan kira yang berkesan amat membantu dalam usaha memantau, menilai dan memberi petunjuk amaran (*alarm*) dengan segera terhadap sebarang kesan kewangan, sebelum masalah menjadi kritikal.

Berikutan pentingnya fungsi pengurusan kewangan dan perakaunan dalam organisasi kecil, maka kajian ini akan menganalisis amalan berkenaan dalam konteks amalannya di kalangan usahawan asraf. Ini sejajar dengan pandangan Deakins et al. (2002) yang menyatakan kajian akademik mengenai amalan pengurusan kewangan adalah jarang ditemui terutama sekali dalam konteks firma kecil. Selaras itu, kajian ini juga akan menggunakan pendekatan kajian kes sebagaimana yang dilaksanakan oleh Deakins et al. (2002). Untuk itu penelitian terhadap empat entiti perniagaan kecil milik usahawan asraf di bawah kendalian Lembaga Zakat Selangor yang berusia di antara 2 hingga 6 tahun telah dilaksanakan dalam kajian ini. Justeru ia menjustifikasi metod yang digunakan oleh kajian ini.

METOD

Temubual bersemuka telah dilakukan ke atas empat orang responden yang merupakan usahawan/pemilik kepada enterpris kecil usahawan asraf di bawah kendalian Lembaga Zakat Selangor (LZS). Pemilihan subjek adalah berdasarkan teknik tidak berkebarangkalian jenis *purposive sampling*. Untuk tujuan kutipan data dan memastikan wujudnya konsistensi dalam kutipan maklumat, penyelidik telah membina satu set panduan soalan temubual. Responden juga dibenarkan memberikan jawapan secara bebas tetapi masih dalam skop isu-isu yang diutarakan menerusi set soalan berkenaan. Temubual berkenaan telah dirakamkan untuk tujuan analisa. Latar belakang responden kajian ini adalah seperti

dinyatakan dalam Jadual 1. Bagi menjaga kerahsiaan maklumat responden, nama sebenar responden yang ditemubual telah diubahsuai menggunakan nama samaran dalam bahagian analisa kajian.

Jadual 1 disini.

Temubual telah dilakukan di premis perniagaan usahawan asnaf terlibat pada tarikh yang telah dipersetujui. Setiap sesi temubual telah mengambil masa antara satu hingga dua jam. Sesi temubual dilakukan bermula 1 April 2012 sehingga 20 April 2012.

ANALISIS

Berdasarkan maklumat dalam Jadual 1, kesemua responden telah mendapat bantuan daripada pihak Lzs dalam bentuk peralatan/mesin dan premis bagi menjalankan perniagaan mereka. Bantuan yang diterima tidak perlu dibayar semula kerana ia adalah agihan zakat yang dilakukan dalam bentuk bantuan modal hangus untuk menjalankan perniagaan. Di samping bantuan modal Lzs, peniaga asnaf turut menyumbang dana peribadi sebagai modal awal memulakan perniagaan. Sebagai contoh, En. Daniel telah menyumbang modal peribadi berjumlah RM500; Pn. Sutinah sebanyak RM100; Pn. Rubiah sebanyak RM10,000 dan En. Rashid sebanyak RM3,000. Kesemua mereka telah memulakan perniagaan sendiri semenjak sebelum menerima bantuan modal Lzs. Secara khusus, perniagaan En. Daniel telah beroperasi di premis kedai yang disediakan oleh Lzs dengan pengecualian bayaran sewa bulanan. Manakala Pn. Sutinah pula beroperasi dalam kompleks perniagaan Majlis Agama Islam Selangor di Shah Alam dengan dikenakan sewa yang rendah iaitu sebanyak RM1,460 sebulan. Pn. Rubiah pula beroperasi dari kediaman beliau di sebuah kampung di Tanjung Karang. Manakala En. Rashid pula menyewa sendiri premis di bangunan kedai di Ampang, Selangor.

Pengurusan modal pusingan

Semua responden melabur semula sebahagian atau semua perolehan perniagaan untuk dijadikan modal pusingan perniagaan seperti ditunjukkan dalam Jadual 2.

Jadual 2 disini.

Ini bermaksud hasil perniagaan tidak dikeluarkan daripada perniagaan. Sebaliknya ia dilaburkan semula untuk meneruskan operasi perniagaan pada masa hadapan. Justeru ia menepati konsep perniagaan sosial di mana semua pendapatan yang diperolehi akan dilaburkan semula ke dalam perniagaan. Dalam kes En. Daniel, tiada modal tambahan lain yang telah diperolehi untuk mengukuhkan perniagaannya kecuali beliau telah memperolehi pinjaman daripada Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM) atas nama isteri beliau bagi tujuan menambah modal perniagaan (jumlah diterima tidak didedahkan oleh responden).

Daripada aspek belanja operasi bulanan, Pn. Rubiah melaporkan bahawa beliau berbelanja untuk bahan mentah (RM200), utiliti (RM200) dan gaji tiga orang pekerja ialah RM1200 (iaitu RM400 setiap orang). Manakala Pn. Sutinah yang mengusahakan kedai dobi menyatakan kos purata sebulan bagi menampung kos serbuk pencuci, gaji kakitangan, sewa premis, utiliti dan lain-lain belanja adalah berjumlah RM6,000 sebulan. Sementara itu, En. Daniel dan En. Rashid pula tidak mendedahkan maklumat berkaitan kos purata operasi perniagaan mereka.

Jadual 3 menunjukkan pencapaian prestasi jualan pada dua titik masa iaitu di awal tempoh perniagaan dan tempoh terkini.

Jadual 3 disini.

Berdasarkan maklumat Jadual 3 dan maklumat kos yang didedahkan oleh responden, pengkaji mendapati bahawa untung bersih hampir semua enterpris adalah berada pada tahap yang rendah di mana jumlah yang diperolehi adalah sekadar mampu untuk menampung kos operasi. Ianya juga belum mengambil kira amaun ambilan yang diambil pemilik sebagai pendapatan atau ambilan peribadi.

Pengasingan hal ehwal kewangan perniagaan dan peribadi

Bahagian ini melihat sejauh mana prinsip pengasingan rekod serta urusan hal ehwal perniagaan dan peribadi diasingkan dalam pengurusan perniagaan asnaf. Dua orang responden (Pn. Sutinah dan Pn. Rubiah) ada mengamalkan pengasingan di mana daripada pendapatan perniagaan, sebahagiannya akan

diambil sebagai gaji untuk pemilik. Segala urusan peribadi pemilik adalah menggunakan bahagian gaji yang diambil dan baki pendapatan perniagaan tidak akan digunakan oleh pemilik bagi tujuan peribadi. Baki yang tinggal akan digunakan dalam operasi perniagaan sebagai modal pusingan.

Bagi dua orang responden yang lain (En. Daniel dan En. Rashid), mereka tidak mengamalkan pengasingan pendapatan perniagaan dan peribadi. Menurut En. Daniel adalah sukar untuk mengasingkannya kerana ada ketikanya keperluan peribadi beliau amat mendesak dan memerlukan beliau mengambil sejumlah aman pendapatan milik perniagaan. Begitu juga sebaliknya apabila keperluan perniagaan lebih mendesak. Bagi En. Rashid pula, beliau menjelaskan bahawa sehingga kini, seluruh pendapatan perniagaannya dimasukkan semula ke dalam perniagaan berbanding peribadi. Hanya sejumlah kecil sahaja (sekitar 5%) diambil bagi tujuan belanja peribadi. Situasi demikian dapat diamalkan oleh En. Rashid disebabkan beliau masih bujang, berbanding tiga orang responden lain yang sudah berkeluarga. Justeru perbelanjaan peribadi beliau secara relatif lebih kecil dan mudah diuruskan kerana tidak melibatkan pihak lain (tanggungan). Beliau juga mempunyai pendapatan sewa rumah yang digunakan untuk menyara kehidupan hariannya.

Perekodan maklumat kewangan

En. Rashid mengamalkan penyediaan pelaporan dan rekod simpankira melalui khidmat syarikat pengurusan akaun yang dilantiknya dengan kos bulanan sebanyak RM120. Untuk itu, En. Rashid akan menyimpan semua dokumen sumber yang asal dan akan diserahkan setiap hujung bulan kepada syarikat pengurusan akaun untuk tujuan catatan urusniaga dan kemaskini rekod perakaunan firmanya. Ini dilakukan kerana beliau ingin mendaftarkan perniagaannya sebagai sebuah syarikat Sendirian Berhad dalam masa beberapa bulan yang akan datang selain untuk memudahkan beliau mendapatkan kemudahan kewangan daripada pihak pembiaya dan agensi kerajaan pada masa depan.

Pn. Sutinah dan Pn. Rubiah pula merekodkan rekod perakaunan sendiri dengan dibantu oleh pegawai akaun dari Lzs. Ini kerana, Pn. Sutinah mempunyai pengalaman 10 tahun sebagai kerani pemasaran manakala Pn. Rubiah berpengalaman sebagai pembantu jualan selama 6 tahun. Justeru pengalaman tersebut dimanfaatkan dalam menyediakan rekod akaun yang lebih sistematik untuk perniagaan masing-masing. Sebaliknya En. Daniel pula hanya mengamalkan kaedah perekodan yang ringkas. Rekod yang minimum disediakan apabila beliau berkesempatan dengan hanya mencatat rekod keluar masuk wang tunai mengikut kaedah yang direka sendiri oleh beliau.

Pelaburan Semula Untung

En. Daniel, Pn. Sutinah dan Pn. Rubiah menyatakan bahawa keuntungan diperolehi daripada perniagaan mereka hanya sekadar cukup untuk menampung kos operasi perniagaan. Justeru tiada peruntukan yang khusus diberikan bagi tujuan pelaburan semula perniagaan. Sebaliknya, En. Rashid menyatakan beliau melabur semula hampir 95% keuntungan yang diperolehi ke dalam perniagaannya.

PERBINCANGAN

Berdasarkan maklumat temubual yang diperolehi, amalan pengurusan kewangan dan perakauan berlaku secara tidak formal di kalangan usahawan asnaf Lzs. Pn. Sutinah dan Pn. Rubiah memperlihatkan usaha mengasingkan kewangan peribadi dan perniagaan dengan memperuntukan sejumlah gaji kepada diri mereka sendiri. Situasi ini berkemungkinan dipegaruhi oleh pengalaman kedua mereka semasa bekerja dalam organisasi perniagaan samada sebagai kerani pemasaran dan pembantu jualan. Justeru pendedahan kepada tatacara pengasingan hal kewangan dan rekod simpankira telah membantu mereka dalam mengaplikasi amalan yang lebih formal dalam perniagaan masing-masing. Sebaliknya, dalam konteks En. Rashid, beliau didapati dapat menyerahkan seluruh pendapatan perniagaan bagi tujuan pengembangan perniagaannya disebabkan beliau masih belum mempunyai tanggungan keluarga dan bercita-cita besar untuk mengembangkan perniagaannya secara agresif. Justeru aman keperluan diri adalah kecil dan beliau menyatakan keperluan diri boleh diperolehi daripada sumber lain (pendapatan daripada sewa rumah).

Pn. Sutinah dan Pn. Rubiah masih bergantung kepada hasil operasi dan sumbangan modal yang diberikan oleh Lzs dalam operasi semasa perniagaan. Meskipun wujud keperluan untuk membeli mesin pencuci (kes Pn. Sutinah) dan mesin pemerah santan (Pn. Rubiah) yang baru serta berkapasiti lebih besar, namun kedua-dua mereka masih belum mengetahui halatuju untuk mendapatkan dana bagi tujuan tersebut. Hingga kini, mereka masih menaruh harapan agar Lzs dapat memberikan peruntukan modal tambahan. Berbeza dengan kes En. Daniel, beliau telah cuba

mendapatkan modal tambahan daripada AIM walaupun menerusi isteri beliau. Ini menunjukkan beliau tidak berharap sepenuhnya kepada bantuan modal oleh pihak LZS. En. Rashid juga telah bertindak pro-aktif menghantar proposal perniagaan bagi mendapatkan pinjaman Majlis Amanah Rakyat (MARA) bagi membesarakan kapasiti perniagaannya.

Meskipun Pn. Sutinah dan Pn. Rubiah berpengalaman dalam organisasi lain, namun mereka tidak menonjolkan satu usaha khusus untuk mendapatkan pembiayaan lain bagi pengembangan perniagaan. Hal ini mungkin disebabkan faktor gender yang membataskan keupayaan bertindak mereka. Pn. Sutinah dan Pn. Rubiah adalah ibu tunggal yang masing-masing memiliki 5 orang dan 10 orang anak. Justeru merujuk kajian Fielden dan Dawe (2004) yang menyatakan peniaga wanita menghadapi halangan pertumbuhan perniagaan kerana perlu mengimbangi peranan sosial dalam keluarga (rumah tangga) adalah jelas relevan. Justeru mereka lebih bersifat menunggu berbanding En. Rashid dan En. Daniel yang bertindak progresif mencari alternatif dana yang lain.

Justeru dapatlah dirumuskan bahawa amalan pengurusan kewangan dan perakaunan di kalangan usahawan asnaf LZS masih diamalkan secara longgar. Tidak terdapat piawaian tertentu yang diikuti dan dalam jangka masa panjang sebahagian daripada firma-firma berkenaan dijangka akan berdepan dengan kesukaran untuk menyakinkan pihak luar bagi membiayai pertumbuhan firma.

PENUTUP

Pengurusan kewangan dan rekod perakaunan masih diamalkan secara tidak formal oleh usahawan kecil asnaf. Pendapatan yang diperolehi daripada perniagaan adalah sekadar cukup menampung kos operasi. Apa yang jelas amalan yang tidak seragam dan unik dilaksanakan mengikut objektif dan cita-cita pemilik organisasi masing-masing. Walaupun dapatan kajian ini menunjukkan terdapat sekurang-kurangnya tatacara dan amalan perekodan maklumat kewangan digunakan oleh setiap responden, namun amalannya adalah berbeza-beza. Bagi organisasi yang mana pemiliknya mempunyai cita-cita besar untuk mengembangkan perniagaan ke tahap yang lebih tinggi, maka sistem perekodan maklumat kewangan telah cuba dilaksanakan sebaik mungkin mengikut piawaian perakaunan yang sewajarnya. Dengan demikian, pihak Lembaga Zakat Selangor secara khususnya perlulah menyediakan suatu rangka perancangan pembangunan usahawan asnaf yang lebih strategik dengan memberikan penumpuan khusus terhadap penambahbaikan kemahiran serta kualiti perekodan kewangan firma di kalangan semua peserta program keusahawanan asnaf. Antara program yang boleh dilaksanakan adalah kursus dan latihan berterusan berkaitan perekodan dan pelaporan kewangan untuk usahawan asnaf serta kakitangan mereka, skim mentor perniagaan dan sistem perniagaan serta skim *business coaching*.

RUJUKAN

- Ahmad Raflis Che Omar, Siti Zahrah Buyong dan Mohamed Saladin Abdul Rasool (2007). Modal Teroka dan Kedudukan Kewangan Perniagaan Kecil Dalam Era K-Economy, dlm *Pembangunan Sumber Manusia dalam Era K-Economy*, (eds) Rahmah Ismail, Nor Aini Hj. Idris dan Razak Mohd, Penerbit Ukm, Bangi.
- Bany Ariffin, Huson Johar Aliahamed, Junaina Muhammad dan Abu Hassam. (2002). *Guide To Financial Management*. Albert Street, Singapore: Thomson Learning.
- Deakins, D., Morrison, A. dan Galloway, L. (2002). Evolution, financial management and learning in the small firm. *Journal of Small Business and Enterprise Development*. Vol. 9(1): 7-16.
- Fielden, S. L. dan Dawe, A. 2004. Entrepreneurship and social inclusion. *Women in Management Review*. Vol. 19(3): 139-142.
- Greagory, B.T., Rutherford, M.W., Oswald, S. dan Gardiner, L. 2005. An empirical investigation of the growth cycle theory of small firm financing. *Journal of Small Business Management*. Vol. 43(4): 382-392.
- Jones, G.R. (2001). *Organization Theory*. Edisi ke-4, Upper Saddle River New Jersey: Prentice Hall International Inc. , hlm. 340-355.
- Malaysia (2010) Rancangan Malaysia Kesepuluh. Unit Perancang Ekonomi.
- Stoner, J. A. F, Freeman, r. E. and Gilbert, D. R. Jr. (1995). *Management*. 5th edition. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall International, Inc..
- Sharma, S.V.S. (1979). *Small Entrepreneurial Development*. New Delhi: Light & Life Publishers, 233-242.
- Suraiya Ishak, Ahmad Raflis Che Omar dan Azhar Ahmad. (2012). Tales of the survivors: the Bumiputera entrepreneurs' experience. *Asian Social Science*. Vol. 8(3); 25-33.

Atas Talian:

Lembaga Zakat Selangor (2012). <http://www.zakatsel.gov.my> (muat turun pada 5 April 2012)

JADUAL 1 Latar Belakang Responden Kajian

Bil	Kes	Latar belakang perniagaan
1.	En. Daniel	Perniagaan menjual minuman soya. Tahun memulakan perniagaan: 2003 Bentuk pendaftaran: <i>Enterprise</i> Bilangan kakitangan terkini– 2 orang (En. Daniel dan isteri) Modal semasa memulakan perniagaan – RM 500 (tahun 2003). Bantuan/sumbangan LZS: 1 lot rumah kedai di Hulu Selangor (tanpa bayaran sewa) & 2 unit peti sejuk.
2.	Pn. Sutinah	Perniagaan perkhidmatan dobi. Tahun memulakan perniagaan: 2007 Bentuk pendaftaran: Milikan tunggal Bilangan kakitangan terkini– 2 orang (ahli keluarga) Modal semasa memulakan perniagaan – RM 100 (tahun 2007) & mesin dobi bernilai RM 50,000. Bantuan/sumbangan LZS: Kos membeli peralatan dan mesin dobi berjumlah RM 50,000 & pengecualian bayaran sewa premis di Shah Alam yang disewa daripada LZS pada tahun awal perniagaan beroperasi (tahun 2007).
3.	Pn. Rubiah	Perniagaan memproses santan kelapa dan dodol. Tahun memulakan perniagaan: 2003 Bentuk pendaftaran: Milikan tunggal Bilangan kakitangan terkini– 3 orang (ahli keluarga) Modal semasa memulakan perniagaan – RM 10,000 & mesin pemerah santan bernilai RM 9,000. Bantuan/sumbangan LZS: Kos membeli mesin pemerah santan bernilai RM 9,000 (tahun 2008).
4.	En. Rashid	Perniagaan membuat papan iklan Tahun memulakan perniagaan: 2009 Bentuk pendaftaran: <i>Enterprise</i> Bilangan kakitangan terkini– 3 orang Modal semasa memulakan perniagaan – RM 3,000 & mesin <i>cutter</i> bernilai RM 5,000. Bantuan/sumbangan LZS: Kos membeli mesin cutter bernilai RM 5,000 (tahun 2010).

JADUAL 2 Pengurusan Modal Pusingan Usahawan Asnaf

Bil	Kes	Modal pusingan perniagaan
1.	En. Daniel	Memperolehi pinjaman AIM
2.	Pn. Sutinah	Sebahagian untung perniagaan akan diberi kepada LZS untuk disimpan sebagai modal pusingan.
3.	Pn. Rubiah	Menyimpan sebahagian untung perniagaan sebagai peruntukan modal pusingan
4.	En. Rashid	Memasukkan semua hasil perniagaan ke dalam perniagaan semula.

JADUAL 3 Perbandingan Pendapatan Sebelum dan Selepas Menyertai Program Usahawan Asnaf

Kes	Pendapatan purata ketika tahun pertama berniaga (RM per bulan)	Pendapatan purata terkini perniagaan (RM per bulan)
En. Daniel	1,000	2,000
Pn. Sutinah	5,000	10,000-12,000
Pn. Rubiah	1,000	6,000-7,000 (waktu normal) dan 8,000 (musim perayaan)
En. Rashid	10,000	13,000